

pa „movere“ ali „moveri“: „loco moveri“ = z mesta giniti, premakniti, premikati se, tedaj: „to, kar se [samo] z mesta premakne in dalje premika“; novoskovani nem. „Locomobil“ stoji pa, — dasi je skovan iz istih dveh lat. besed, — zmérom na mestu, a goni le druge stroje. Tù se pač sme reči: „Sic volo, sic iubeo, stat pro ratione voluntas“); 50. Salat (iz lašk. salata, t. j. insalata = soljenka (jestvina, ki je ni treba kuhati, nego samo osoliti itd., pa je); 51. analog gr. (naličen, podoben); 52. Methode (iz gr. μέθοδος, méthodos, način...); 53. Horizont (iz gr. ὁρίζων, horizôn, -ôntos, obzor); 54. in 55. (Ein) braver Soldat. V slovenskem napisu: „Priden soldat“ (bolje: vojščak) je vsaj prva beseda prava slovenska; v nemškem je pa „brav(er)“ in „Soldat“ oboje tuje; brav je iz franc.-ital. brave, bravo = priden, hraber, srčan; sred.-lat. „bravus“ najprej = neukrôten, silen v boji, zato kesneje hraber, srčan, priden. Diez. — Da je tudi pohvalni klic „bravo!“ (dobro!) iz laškega, tega mi menda ni treba dokazovati. — Nemški Soldat je pa po Weigandovi svedočbi v 16. stoletji prilezel v nemščino iz francoščine: fr. „le soldat“, der für Sold *) dienende Krieger, **) vojščak, kateri služi za plačo (lašk. soldato, španj. soldado — iz sred.-lat. solidare, Sold geben, besolden, plačo dajati, plačevati); 56. Vorposten. Nemška beseda „der Posten“ (postavljena straža) izhaja iz laške „posto“, a to iz lat. positus oziroma iz namenilnika (supinum) latinskega glagola „ponere (postaviti, položiti, déti, sežen, legen, stellen; po tem takem je tudi „der Posten“ (die Stelle, služba) iz istega tujega korena; 57. Bajonet, množ. Bajonette (iz franc. baïonnette, nekdaž „bayonnette“ zato, ker so izumili taka bodala (za vojaške puške) leta 1670 v francoskem mestu Bayonne, ter ima tedaj Slovenec do „bajoneta“, „banganeta“ ali „panganeta“ toliko pravice kolikor Nemec. (Dalje prih.)

Zabavne stvari.

Noč pred sv. dnevom.

Maloruska povést.

Ruski spisal N. V. Gogolj, preložil L. Podgoriški.

(Dalje.)

Ko je bil nakaral se, obrnil se je zopet v kuma.

„Meseca torej ni več, kume, kaj?“

„Ni ga.“

„Čudno je res to. Ali daj mi njuh (prise) tobaka! Imaš izboren tobak, kume! Kde ga kupuješ?“

„Za vraga, kako bi bil izboren!“ — začudil se je kum, ko je odpiral tobačnico iz brezove skorije — „saj po njem ne kiše ni stara kura!“

„Pomnim“ — govoril je dalje Čub — „pokojni gostilničar Zuzulja je meni prinesel drobnega tobaka iz Nežina. Uh, to je bil tobaček, izboren tobaček! Ali, kume, kaj pa učiniva? — Temno je, kakor v duplu.“

„Ostaneva pa domá, če bode treba“ — odgovoril je kum in roko položil na kljuko v vratih.

Da kum ni spregovoril tega, gotovo bi bil Čub ostal domá, po tej opomnji pa je odločil se, da vendar-le pojde. „Ne, kume, hodiva! Nič ne pomaga, morava iti!“

Stoprv izpregovoril je bil to, uže je mrzel sam ná-se, zakaj je vdal se. Jako neugodna mu je bila hoja o taki noči; a kar je tješilo ga, to je bilo to, ker

*) Iz franc. „solde“, laški soldo (plača).

**) Z jedno (iz „Sold“ izvedeno besedo): Söldner; iz tega je kor.-slovenski „žolnir“ (namesto: „žoldnir“).

je bil sam izrazil se, da hoče iti in ker ni vél se po kumovem nasvetu.

Kum ni pokazal na svojem obrazi ni najmanjšega znamenja kakove omrzlosti, kakor človek, ki je prav mu, ali sedi domá za pečijo, ali blodi po zimi okrog. Ozrl se je, s palčico počesal po plečih, — a oba kuma sta odrinila na pot.

Zdaj pogledimo, kaj dela krasna Čubova hči, ki je sama ostala domá. Oksana še ni bila sedemnajst let stara, a vendar so po vsej krajini, tudi na drugi strani Dikanke govorili skoro le o njej. Vsi dečaki so jo veličali, da lepše deve še ni bilo in nikoli ne bode v selu. Oksana je znala to, slišala je vse, kar so govorili o njej, in vrtoglava je bila, kakoršna je vsaka krasotica. Da ni imela na sebi plahte *) in obrobka, da je nosila najpriprostejšo haljo, vendar bi bila lepša bila od vseh svojih vrstnic. Dečaki so kar v gručah hodili za njo; ali ginila je njih potrpežljivost, ostavljali so jo malo po malo in svojo pozornost darovali drugim, ne tako oholim hčeram. Samo enem izmed njih, kovač, ta je vstrajal in ni nehal vasovati, ni bilo na mari mu to, ker ni počenjalo z njim prav nič bolje, nego z drugimi. Po odhodu svojega očeta je Oksana še dolgo časa oblačila in dičila se pred zrkalom v okviru iz kositara — in ni mogla nagledati se svojih zalih lic.

„Kaj tem ljudem prihaja na um, da me veličajo, kako krasna sem!“ — opomnila je razmišljeno, pa samo za tega del, da je malo polaskala se sama sebi. „Lažejo ljudje, jaz nisem prav nič lepa!“

V zrkalu lesketajoče, živo, detinski mlado lice, ognjeno črne oči in razgrevajoči nasmeh na rožnih ustnih, — vse to pa je dokazovalo: „Ali so moje oči in črne obrvi nad očmi“ — govorila je krasotica dalje in neprestano gledala v zrkalo — „res krasne tako, da jim ni podobnih na zemlji? — Kaj pa je krasnega na tem topem nosi? — a na licih in ustnih? — Kako bi moji črni lasje bili krasni! Uh, človek se jih uže zvečer lahko prestraši: kakor črni gadje, tako so se ovili moje glave. Vidim toraj, da prav nič nisem krasna!“ — dejala je, zrkalo pomeknila nekoliko dalje, od sebe — in vskliknila: „Ne, vendar-le sem krasna! oh, kako krasna sem! Čudo! Kako radost pripravim jaz temu, čegar žena bodem! Kako veselje bodem svojemu soprogu! Samega sebe ne bode čutil. Imel me bode rad, kar me ne bode zadušil.“

„Čudna deva je to!“ — šepetnil je kovač, ko je bil neopažen koraknil v izbo — „kako malo pozná samoljubnost!!! Uže celó uro stoji pred zrkalom, a ne more nagledati se, pa še hvali se!“

„Da, dečaki, ali je katera podobna meni? — Gleдите me“ — govorila je dalje koketa — „kako na lahko stopam! Moja košulja je šita z rudečo svilo! A kake trakove nosim v laséh! — Takih obrobkov niste videli vse žive dni še! Vse to mi je kupil oča, a samo zato, da bi me v zakon dobil najvrlejši mladeneč!“ Nasmehnila se je, ozrla na stran in opazila je kovača...

Vskliknila je in jezno stopila préd-enj.

Kovač je roki spustil ob sebi.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Z Dunaja 25. maja. — Hitreje kakor se je pričakovalo, sklenilo se je za to zasedanje zborovanje državnega zbora. Včeraj popoldne ob $\frac{3}{4}$ 2. uri izrekel

*) Plahta je spodnje žensko krilo iz kockaste (gewürfelt) volnene robe.

je predsednik, da je dnevni red končan in da bo dan prihodnje seje in pa dnevni red naznanil pismeno. — Izrednih dogodovč v zadnji seji ni bilo, razun ako se hoče omeniti, da je pri tretjem branji VI. poglavja obrtnijske postave zanj glasovala tudi vsa levica, kakor se mora tudi priznati, da popravki, katere je med razpravo predlagala levica, niso bili v bistvenem nasprotju z onim, kar je priporočal obrtnijski odsek. — Po vsem, kar se zdaj dá soditi, se državni zbor ne snide zopet pred 1. novembrom, ker ravno prestali ogerski državni zbor sklican je za 25. septembra. V eni prvih sej voli svojo delegacijo, in ako te začnejo zborovati takoj s 1. oktobrom, toraj ne dokončajo svojega posla pred mesecom dni.

V VI. dunajskem okraju in pa v srednjem mestu bilo je zadnji teden in še prej zelo živahno gibanje zaradi volitev v državni zbor na mesto umrlega dr. Kurande in odstopivšega dr. Koppa. — Kopp je odložil poslanstvo zaradi prejete nezaupnice in je ob enem izrekel, da v VI. okraju ne kandidira več, zato ga je pa z veseljem sprejelo judom zmiraj prijazno srednje mesto. Ni se mu sicer posrečilo v dvorani borse govoriti pred svojimi volilci, ker so ga nasprotniki z velikanskim sikanjem in vrišom pregnali z odra. — Toda vse početje nasprotnikov, kateri so deloma za bar. Walterskirchena, deloma za Kronawetterja, drugi zopet za prelata klosterneuburškega, kaže, da se ne upajo mu resno nasprotovati in že zdaj je gotovo, da bo jutri voljen z veliko večino dr. Kopp.

V VI. okraju „Mariahilf“ so sicer antisemiti Schönerer in dr. Pattai z velikim vrišem, pravijo, da tudi z velikimi svotami novcev delali za Pattai-a. — Toda tudi VI. okraj še ni goden za namene antisemitov in sploh se dvomi, da bi Pattai dobil izdatno manjšino. — S Kronawetterjem bi se bilo dalo zmagati na „Mariahilf“, toda Schönerer hotel je imeti za vsako ceno moža, ki bi izvoljen vstopil v njegov klub — kot tretji.

Iz Vipave 23. maja. (Izv. dopis.) Danes je že tretji dan, kar strašanska burja po naši dolini razsaja. Škoda bo velika toliko na trti, kolikor na sadji, posebno pa še na murbovem listju, katero bo tako raztrgano in zmandrano, da prevagljivi del niti za rabo ne bo. In ravno letos so si Vipavci precej močno čez sviloprejk spravili, mislé si, dobička je sicer pri tako nizkih svilnih cenah, kakoršne že več let zaporedoma vladajo res da izginljivo malo zdravno — osobito, ako je treba murbovo listje kupovati — pa v tako kritičnih časih, kakoršni so dandanes za kmetovalca, se ne sme niti enega krajcarja prezreti.

Sicer je dozdej v Vipavi vse dobro kazalo, obilo ploda obečalo, osobito trta, sadje, krma in tudi žito; toda kaj pomaga, ako kar h kratu zrak tako besen postane, kakor je ravno zdaj. Zdaj naj bi prišli tisti v dolino, kateri pravijo, da je ona „kranjski“ ali še celó „slovenski raj“, in prepričali bi se, da je tak raj, da Bog pomagaj! Drugod škodi toča, škodi suša, slana ali moča, no, pri nas imamo pa povrh vsega še peto in šesto nadlogo, burjo in splošno nerodovitnost zemlje. Brez gnoja noče pri nas kar nič več rasti, kaj še le roditi. Gnojiti se mora vsem poljskim pridelkom in pa kako močno, ako se hoče kaj pridelati, gnojiti se mora pa tudi trti, gnojiti še celó sadnemu drevju. To so res znamenja paradiža ali ne? — Deteljo se je pričelo kositi, pa namesto da bi se je, kakor se je upalo, več memo lanskega leta nakosilo, nakosi se je sploh manj. Na prostoru, kjer se je lansko leto v prvič 12 starih centov nakosilo, se je letos komaj 7 centov. Vipavci imeli smo od leta 1875. naprej same slabe letine, no, že lansko leto smo se nadejali, da

bode po egiptovskem izgledu po sedmih slabih prva dobra letina, no, pa še letos v osmem imamo le slabe auspicije.

S Šenturške gore 24. maja. — V drugem letopisu muzejnega društva kranjskega, v katerem je pokojni Haufen priobčil v naši lepi domovini nahajajoče se polže, opomni na strani 21 pri Helix pomatia L., da do tiste dobe se še nikomur ni posrečilo, dobiti na Kranjskem H. pomatia, var. sinistrosa, to je, te pasme polža, da bi imel od desne na levo zavito polževino ali hišico! Jaz imam že pet takih polževin v svoji zbirki. Prvega sem dobil, če se prav spominjam, l. 1872. pri sv. Jakobu nad Predvorom, ki je kaj lep eksemplar. Njegova iz 4 zavojev obstoječa polževina (hišica) je $5\frac{1}{m}$ dolga, $3\frac{1}{m}$ + $8\frac{1}{m}$ široka in $3\frac{1}{m}$ visoka. Utsje ima v premeri $2\frac{1}{m}$ + $8\frac{1}{m}$. Enako lep in nič manjši je zadnji, kojega sem 9. dan t. m. v bistrški dolini kamniški dobil. Oni trije, ki sem jih prejšnja leta tudi ondi dobil, so pa nekoliko manjši. Predzadnji, ki mi je v pest prišel, delal mi je mnogo skrbi in truda. Bil je mladič, še le kake 3 do 4 leta star, torej nepripraven za kako zbirko. Da bi nekoliko dorastel ter povečil svojo malo hišico, spletel sem mu na vrtu prav na ugodnem mestu prijetno utico v bivališče, koja pa prostost ljubečemu spaku ni bila všečna; skorej vsaka noč se je splazil iz nje, in kje zunej potuhnjeno tičal. Mislil sem, to ne bo nič, da bi ti meni toliko sitnosti prizadeval, da bi te moral vsak božji dan iskati in nazaj v tvoj šotor nositi. Stopim tedaj v Kamnik, kupim dratú, spletem iz njega prav prostoren mrežast „salon“ in ga preselim vanj; pa tudi ta mu ni ugajal. Nekaj dni je sicer ponosno plazil se po njem; a neko jutro pridši na vrt, ne zapazim ga več v njem, vpihal mi jo je. Marljivo ga iščem v bližnji in daljni okolici, pa nikjer ga ne zasledim. Kedo popiše mojo žalost? Raji bi bil zgubil ne vem kaj, kakor pa njega. Šaljiyo potožim žandarju, ki je došel k meni, da imamo na Šenturški gori beguna, ki se že nekaj dni potika v bližnji okolici, obljudivši mu, ako ga kje stakne, da mu srčno rad dam dva litra vina. Vse zaman; tudi to ni ničesar pomagalo. Ko pa drugo spomlad doli pod župnijskim vrtom po polžkih brskam, zagledam, oj veselje! mojega begunca počasno se premikati s svojim tovorom na hrbtu, kojega je minulo poletje dokaj razširil. Hlastno ga zgrabim in koj obsodim k smrti. Vržem ga v vrelo vodo, v kateri je hipoma poginil. Truplo njegovo je šlo sicer v stranišče, a njegova zanimiva polževina pa množi in lepša zdaj mojo zbirko.

S. Robič.

Iz Ljubljane. (V posvetovanje načrta deželne postave za povzdigo govedoreje) sklicana je ênketa pri c. k. deželni vladi v Ljubljani na jutri dne 29. t. m. ob 4. uri popoldne. V imenu kmetijske družbe imajo se posvetovanja vdeležiti gg.: predsednik baron Wurzbach, podpredsednik J. Seunik, dr. Poklukar in tajnik G. Pirc.

— (*Binkoštni prazniki*) so veseli prazniki enako za otroke birmance, kakor za odrasle, posebno za meščane, ki si tačas radi ogledavajo lepo naravo. — Pri nas sta binkoštni ponedeljek in postojnska jama že od nekdaj tesno zvezana in ta zveza je ptujcem, Nemcem, Madjarom in Lahom enako dobro znana, kakor Slovencem. — V postojnsko jamo dohaja vsako leto brezštevilna množica obiskovalcev, letos pa se jih pričakuje še mnogo več, ker bo jama prvič razsvitljena z električno razsvitljavo. — Čuli smo od povsem poklicane osebe, da se je prva poskušnja razsvitljave — minulo nedeljo — prav dobro obnesla.

— (*Krasno izdelano diplomu častnega meščanstva*) mesta krškega izročil je včeraj župan in državni po-

slanec gosp. Viljem Pfeifer ministerskemu predsedniku grofu Taaffe-u.

— (*Vreme*) je pri nas letos za kmetovalce sploh ugodno. Polje, travniki, vinogradi in sadno drevje — vse kaže prav lepo. Enako čujemo iz sosednih dežel, samo na Dolnje-Avstrijskem je tu in tam uže suša hudo pritiskala. Še le minulo nedeljo je tudi tam došel prav izdaten dež.

Žalibog, pokazalo je tudi letos pri nas svoje hude ure s točo. Tako izvemo, da je dne 21. t. m. v ljubljanski okolici, in to v katastralnih občinah: Setnik, Šentjošt pri Polhovem Gradcu, Podlipa, Velika Ligojna, Stara Vrhnika, Blatna Brezovica, Preserje in Jezero in na Selih pri Šmarji, toča pokončala vse poljske pridelke. — Ravno tisti dan zadela je enaka nesreča vasi Kompolje, Podgora, Podgorica in Bruhajnavas pri Dobropoljah. — Nesreča pač nikdar ne miruje!

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Minuli ponedeljek bil je za tukajšnji VI. okraj „Mariahilf“ silovito razburjen dan, ker poskušali so se prvič natisniti Schönerer in Pattai zoper stare levičarje oziroma njihovega kandidata Neubergerja. Uže kmalu zjutraj sprehajale so se trume pristašev Schönererjevih, so nagovarjali volilce, voliti Pattai-a, kričajoč „proč z sleparji, proč z judi“. Vse ulice bile so polne ljudstva, posebno pa prostori krog volišča. Ob pol 12. uri prišel je Schönerer in je bil, se ve da, sprejet z gromovitimi „hoch“-klici; s Pattai-om sprehajala sta se mogočno med ljudstvom. Od 12. do 3. ure bila je volitev pretrgana, potem pa se je zopet pričel vriš po ulicah in kričanje zoper jude. — Pri sklenjeni volitvi oddanih je bilo 2186 (od 2800) glasov in Neuberger je izvoljen z 1202 glasovi, Pattai pa jih je dobil 976. — Veliko mirneja bila je volitev v srednjem mestu. Oddanih je bilo 2415 glasov, približno 42% od vseh in Kopp je izvoljen z 2415 glasovi, prelat Kistersitz pa je dobil 207 glasov.

Štajarska. — Zmiraj „velikonemška Štajarska“ ima letos na binkoštni ponedeljek v Gradcu svoj veliki narodno-nemški praznik, snide se namreč tam nemški „Schulverein“ v svoj redni letni občni zbor. Da se od vseh strani pričakovani „nemški bratje“ dostojno sprejmo, vabi graški župan Kinzel vse meščane, naj ne opusté ničesar za sijajen sprejem pripravnega, izrekoma naj kinčajo mesto z onimi črno-rudeče-žoltimi, ki so povsod ljubljene barve nemškega naroda. — Da bodo Gračani radi ubogali svojega župana, ni dvomiti, ker so še celó lansko leto pri praznovanju 600letnici zeló naprej silili one nemške zastave.

Čuje se, da pride k občnemu zboru tudi dr. Herbst, da njegovi nekdanji pristaši ne bodo imeli vzroka dvomiti o zanesljivosti starega vodja. — Da bodo v duhu vsaj „Schulvereinerji“ skušali vse štajarske Slovence iz sveta spraviti, to je lahko umljivo.

Gališka. — Za nadškofa lvovskega je odločen Albin Dunajevski, za krakovskega pa grof Potulicki.

Istra. — Namestilne volitve za deželni zbor isterski na mesto onih slovenskih poslancev, katere je lansko leto lahonska večina tako silovito pregnala iz zbornice, se začenjajo, in kolikor čujemo, se vršijo prvotne volitve za Slovence ugodno. Vdeležitev je obilnejša in Slovenci-Hrvatje zmagujejo še bolj odločno, kot pri zadnjih volitvah. — V malo veselje sicer čujemo, da se ravno zdaj namestnik Depretis pripravlja za potovanje

po Istri, ker smo prepričani, da Lahonov ne bo strašil, prepričani smo pa tudi, da Slovenci-Hrvatje ostanejo neomahljivi in si izberó zanesljivo in soglasno zopet svoje prve izvoljence, ako bi prav „nepriistranski“ tamošnji deželni glavar v teh volitvah hotel uvideti „napad in žaljenje“ dosedaj izključno gospodujočih lahonov.

Egipt. — Zadnja poročila glasé se za Angleže nekoliko ugodnejša. Trdi se, da Mahdija zapuščajo njegovi zavezniki, da Hartum ni več zaseden in da je sploh vojska Mahdijeva razkropljena. — Angležem je sicer po volji, ako se te novice potrdijo; tudi general Gordon ne bo hud za to, pa dogodbe zadnjega leta pričajo, da so take le tolažbe obupanega, ki prehitro zopet minejo.

Iz Zagreba. — Cesarski razpis sklicuje deželni zbor Hrvatski 5. dan meseca junija.

Ogerska. — Dokler državni zbor ni bil sklenjen, prikazavale so se samo tu in tam volilne borbe, zdaj pa, ko se gre za res, za zmago ali propad, je povsod tudi borba brezozirna. — Samo po sebi je umevno, da najhujšo agitacijo vzdržuje Tisza-eva vlada in njegovi uradni podložniki. — Da je tako, priča deputacija došla v Budapešt, da se pri cesarju pritoži zoper agitacije uradnikov.

Velika volilna praska bila je zadnji čas v Jaszbereny. „Nemzet“ poroča, da je bil kandidat liberalne stranke za Salkajski okraj, Jurij Podhorsky, pri svojem potovanju redoma napadan. Voz njegovih spremljevalcev pa je v Ipoli-Pusta obsula prava toča kamenja, enega zastavonosca potegnili so s konja in veliko oseb je bilo ranjenih. — Sicer časniki svaré svoje pristaše pred izgredi, pa komaj je verjeti, da bi si svarilo kdo k srcu jemal, ampak videti je to samo manever zato, da se vodje strank morejo sklicavati, da so v smislu Tiszave okrožnice svarili pred nepostavnostimi, volijo pa vendar le vse stranke in povsod s poličem in s kosilom.

Bukovina. — Izredno čudna prikazen prikazala se je na nemškem vseučilišču v Črnovicah. Prejšnja vlada ustanovila je tam nemško vseučilišče kot nerazrušljivo trdnjavo zoper izhodni panslavizem, akoravno niti v Črnovicah, niti v Bukovini sploh Nemcev ni. Prvi nasledek take zopernaravne naprave je ta, da vseučilišče poslušalcev nima, oni pa, ki se ga ne morejo ogniti, silijo vlado neprenehoma, naj jih podučuje v njihovem lastnem (večidel romunskem) jeziku — se ve da brez uspeha. — Da se velikemu učenjaku Tomaščuku ni treba na vseučilišču truditi, zato skrbi državni zbor. En del tamošnjih profesorjev pa vendar preživo čuti, kako odveč so v Črnovicah in zato so sklenili vložiti prošnjo do državnega zbora, da se tamošnje vseučilišče preloži v Brno. — Ta sklep se sicer ni smel izvršiti, kaže pa dosti jasno, kako očetovsko so skrbele prejšnje vlade za duševni razvoj avstrijskih narodov.

Nemška. — Nemška država ima tedaj tudi svojo kolonijo in morebiti se Bismarku kmalu ponudi prilika, na sprehod poslati nemško vojno brodovje. — Telegram kneza Bismarka do nemškega konsula v južno-afrikan-skem Kapstadt-u namreč uradno izreka, da je Luederitz in tamošnje naselbe pod varstvom nemške države.

Žitna cena

v Ljubljani 21. maja 1884.

Hektoliter: pšenice domače 8 gold. 11 kr. — banaške 8 gold. 31 kr. — turšice 5 gold. 20 kr. — soršice 6 gold. 70 kr. — rži 5 gold. 69 kr. — ječmena 5 gold. 20 kr. — prosa 5 gold. 69 kr. — ajde 5 gold. 69 kr. — ovsa 3 gold. 25 kr. — Krompir 2 gold. 50 kr. 100 kilogramov.